E DREJTA KUSHTETUESE

Të dhëna bazike të lëndës	
Njësia akademike:	**Fakulteti Juridik**
Titulli i lëndës:	**E drejta kushtetuese**
Niveli:	**BA**
Statusi lëndës:	**Obligative**
Viti i studimeve:	**II**
Numri i orëve në javë:	**3 orë**
Vlera në kredi – ECTS:	**7**
Koha / lokacioni:	**Prishtinë**
Mësimëdhënësi i lëndës:	**Prof. Dr. Arsim Bajrami** **Prof. Dr. Asoc. Visar Morina** **Prof. Dr. As. Murat Jashari**
Detajet kontaktuese:	**Arsim.bajrami@uni-pr.edu** **Visar.morina@uni-pr.edu** **Murat.jashari@uni-pr.edu** **Fortuna.Haxhikadrija@uni-pr.edu** **Florent.muqaj@uni-pr.edu** **Luz.balaj@uni-pr.edu**
Përshkrimi i lëndës	*Studentët do të analizojnë konceptet themelore kushtetuese, sistemet dhe institucionet kushtetuese, burime e së drejtës kushtetuese, natyrën dhe llojet e kushtetutave, aspektin kushtetues të sundimit të së drejtës dhe mbrojtjen e të drejtave dhe lirive kushtetuese. Një vëmendje e veçantë do ti kushtohet sistemit kushtetues të Republikës së Kosovës, parimeve dhe strukturës kushtetuese në Kosovë përfshirë këtu organizimin dhe fushëveprimin e organeve kushtetuese të Republikës së Kosovës.*
Qëllimet e lëndës:	*Kjo lëndë ka për qëllim që të familjarizoj studentët e studimeve bachelor me pjesën teorike dhe praktike të së drejtës kushtetuese si degë e veçantë e së drejtës.*
Rezultatet e pritura të nxënies:	▪ *kuptojnë dhe njohin institucionet themelore juridike dhe politike të sistemit kushtetues;* ▪ *aplikojnë përvojat e fituara nga e drejta kushtetuese;* ▪ *zbatojnë njohuritë e tyre lidhur me të drejtat kushtetuese dhe qytetare dhe respektimin e tyre në*

	jetën e përditshme; ▪ Të kuptojnë shtyllat dhe parimet e sistemit kushtetues në Kosovë, siç janë demokracia, sundimi i së drejtës, ndarja e pushteteve, pavarësia e gjyqësorit dhe mbrojtja kushtetuese e komuniteteve jo-shumicë në Kosovë.

Kontributi në ngarkesën e studentit (gjë që duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	**Orë**	**Ditë/javë**	**Gjithësej**
Ligjërata	3	14 javë	42 orë
Ushtrime teorike/laboratorike	1	14 javë	14 orë
Punë praktike	1	14 javë	14 orë
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	1	14 javë	14 orë
Ushtrime në teren			
Kollokfiume,seminare	1	7 javë	7 orë
Detyra të shtëpisë	2	14 javë	28 orë
Koha e studimit vetanak të studentit (në bibliotekë ose në shtëpi)	4	14 javë	56 orë
Përgaditja përfundimtare për provim	3	1 javë	3 orë
Koha e kaluar në vlerësim (teste,kuiz,provim final)	3	1 javë	3 orë
Projektet,prezentimet ,etj	1	1 javë	1 orë
Totali			**182 orë**

Metodologjia e mësimdhënies:	*Përshkruani se çfarë metodologjie do të përdoret gjatë ligjërimit të lëndës?* Shtjellimi i lëndës do të realizohet përmes ligjërimit interaktiv me pjesëmarrje aktive te studentëve në ligjërata, seminare dhe punime individuale dhe përmes rasteve studimore. Studentët poashtu do të realizojnë prezantimet e tyre në fushën e së drejtës kushtetuese. Ligjëratat do ofrohen me prezantime vizuale dhe paraqitje dokumentare. Puna ekipore dhe praktike përmes rasteve kushtetuese do të stimulohet duke gjetur aplikueshmëri konsistente.

Metodat e vlerësimit:	Vlerësimi i njohurive të studentëve bëhet gjatë tërë semestrit, duke përfshirë pjesëmarrjen dhe aktivitetin e tyre gjatë ligjëratave, ushtrimeve, si dhe gjatë prezantimeve dhe diskutimeve në klasë. Pjesëmarrja: 10% Angazhimet në orët e ushtrimeve: 10% Punimet individuale: 10% Testi preliminar: 20% Provimi: 50%
Literatura	
Literatura bazë:	*Listoni literaturën e domosdoshme.* ▪ Arsim Bajrami. Sistemi Kushtetues i Kosovës. Prishtinë, 2011.
Literatura shtesë:	*Listoni literaturën e rekomanduar/shtesë.* ▪ Rosenfeld, Michel, and András Sajó, eds. The Oxford handbook of comparative constitutional law. Oxford University Press, 2012. ▪ Morina, Visar. "The Newly Established Constitutional Court in Post-Status Kosovo: Selected Institutional and Procedural Concerns." Review of Central and East European Law 35.2 (2010): 129-158. ▪ Marko, Joseph. "The new Kosovo constitution in a regional comparative perspective." Review of Central and East European Law 33.4 (2008): 437-450. ▪ Jackson, Vicki. Constitutional Engagement in a Transnational Era. Oxford University Press, 2013. ▪ Morina, Visar. "Legislative Veto from the Perspective of the Kosovo Constitution, The." Denning LJ 26 (2014): 19. Kushtetuta dhe ligje

	▪ Kushtetuta e Republikës së Kosovës, me amendamente kushtetuese ▪ Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut ▪ Ligji për Gjykatën Kushtetuese të Kosovës ▪ Ligji për Presidentin ▪ Ligji për Gjykatat, Këshillin Gjyqësor të Kosovës dhe Ligji për Këshillin Prokurorial të Kosovës

Plani i dizejnuar i mësimit:

Java	**Ligjërata që do të zhvillohet**
Java e parë:	**Kuptimi i së drejtës kushtetuese** 1. Të kuptuarit e së e drejtës kushtetuese 2. Veçoritë e normave kushtetuese 3. Raporti i së drejtës kushtetuese me degët tjera të së drejtës 4. Përmbajtja e së drejtës kushtetuese 5. Burimet formale dhe materiale të së drejtës kushtetuese
Java e dytë:	**Lindja dhe zhvillimi i së drejtës kushtetuese** 1. Paraqitja e kushtetutave të para të shkruara 2. Shkaqet e zbatimit të kushtetutave të shkruara **3.** Zhvillimi kushtetues gjatë shekujve 18, 19 dhe 20.
***Java e tretë*:**	**Kuptimi, përmbajtja dhe modelet e kushtetutave** 1. Çështë kushtetuta? 2. Përmbajtja e kushtetutës 3. Struktura e kushtetutës 4. Kushtetutat e forta (rigjide) dhe të buta (fleksibile) 5. Kushtetutat e shkruara dhe të pashkruara 6. Kushtetuta reale dhe fiktive 7. Format e miratimit dhe ndryshimit të kushtetutave
Java e katërt:	**Kushtetutat në krahasim** 1. Kushtetuta e SHBA-ve (1787) 2. Rasti i Britanisë së Madhe – një kushtetutë e pashkruar 3. Kushtetuta e Francës (1958) 4. Ligji Themelor i Gjermanisë (1949) 5. Kushtetuta e Shqipërisë (1998) **6.** Kushtetuta e Zvicrës (2000)
Java e pestë:	**Burimet e së drejtës kushtetuese në Kosovë** 1. Deklarata e Pavarësisë (2008) 2. Kushtetuta e Kosovës (2008) me amendamente kushtetuese

	3. Vendimet e Gjykatës Kushtetuese të Kosovës 4. E drejta ndërkombëtare/Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut.
Java e gjashtë:	**Hyrje në Kushtetutën e Kosovës** 1. Veshtrim historik 2. Preambula 3. Parimet themelore kushtetuese 4. Ndarja dhe kontrolli i pushtetit 5. Epërsia e Kushtetutës 6. Pozita kushtetuese e së drejtës ndërkombëtare në Kosovë 7. Amendamentimi i Kushtetutës së Kosovës
Java e shtatë:	**Liritë dhe të drejtat e garantuara me Kushtetutën e Kosovës** 1. Konstitucionalizimi i akteve ndërkombëtare për të drejtat e njeriut 2. Të drejtat individuale a) E drejta në jetë, b) E drejta në dinjitet c) E drejta e lirisë dhe sigurisë d) E drejta për gjykim të drejtë e) Liria e lëvizjes f) E drejta e privatësisë g) E drejta e besimit h) Liria e shprehjes
Java e tetë:	**Liritë dhe të drejtat e garantuara me Kushtetutën e Kosovës** 1) Të drejtat politike a) E drejta e tubimit b) Liria e medieve c) Liria e asocimit d) E drejta zgjedhore 2) Të drejtat sociale, ekonomike dhe kulturore a) E drejta e pronës b) E drejta për arsim c) Liria e artit dhe shkencës d) E drejta e punës
Java e nëntë:	**Mbrojtja kushtetuese e lirive dhe të drejtave të njeriut** 1. Kërkesa Individuale Kushtetuese (neni 113 i Kushtetutës së Kosovës) 2. Afatet kohore, Palët e legjitimuara. 3. Procedura para Gjykatës Kushtetuese të Kosovës

Java e dhjetë:	**Kuvendi i Kosovës** 1. Struktura e Kuvendit 2. Kompetencat e Kuvendit 3. Mandati i deputetëve 4. Imuniteti i deputetëve 5. Procesi i miratimit të ligjeve 6. Shpërndarja e Kuvendit 7. Rast Studimor
Java e njëmbëdhjetë:	**Presidenti i Kosovës** 1. Pozita kushtetuese 2. Kompetencat presidenciale 3. Zgjedhja dhe mungesa e përkohshme 4. Imuniteti 5. Përgjegjësia kushtetuese 6. Rast Studimi
Java e dymbëdhjetë:	**Qeveria e Kosovës** 1. Pozita kushtetuese 2. Kompetencat kushtetuese 3. Raporti kushtetues në mes Qeverisë dhe Kuvendit 4. Zgjedhja e Qeverisë 5. Përgjegjësia politike ndaj Kuvendit (mocioni i mosbesimit)
Java e trembëdhjetë:	**Sistemi i drejtësisë** 1. Parimet e përgjithshme 2. Organizimi i gjykatave 3. Emërimi dhe shkarkimi i gjyqtarëve 4. Këshilli Gjyqësor i Kosovës 5. Këshilli Prokurorial i Kosovës 6. Avokatura
Java e katërmbëdhjetë:	**Gjykata Kushtetuese** 1. Organizimi dhe përbërja 2. Kompetencat 3. Efekti juridik i vendimeve të Gjykatës Kushtetuese
Java e pesëmbëdhjetë:	**Konkludimet përfundimtare**

Politikat akademike dhe rregullat e mirësjelljes:
Cakto politikat e mirësjelljes konform statutit të UP-së. *Rregullat e mirësjelljes kërkojnë prej nesh që* • *Personeli akademik duhet të reflektojë një standard të lartë të integritetit personal e profesional gjatë veprimtarisë së punës, duke zbatuar kuadrin ligjor përkatës, për t'u*

siguruar që procesi i punës kryhet në mënyrë transparente dhe të përgjegjshme. Me integritet kuptohet ndershmëri, drejtësi e besnikëri kundrejt punës dhe institucionit.

- *mësimdhënësi t'i njoftojë studentët lidhur me të drejtat dhe detyrimet e tyre gjatë vitit akademik dhe me kodin e mirësjelljes,*
- *të bëhet realizimi i papenguar i ligjëratave në atë mënyrë që të respektohet orari i ligjëratave,*
- *Kopjimi gjatë provimit dhe çdo lloj plagjiati janë rreptësishtë të ndaluara.*